

Rovasti Veikko Purmonen 1941–2024

Monipuolisesti oppinut kirkonmies

Helsingin ortodoksisen seurakunnan kirkkoherrana vuodesta 1988 vuoteen 2008 toiminut rovasti Veikko Purmonen kuoli 18. elokuuta 2024. Hän väitteli teologian tohtoriksi Itä-Suomen yliopistossa vuonna 2020.

Veikko Purmonen oli monipuolisesti oppinut kirkonmies ja toimi aktiivisesti ekumeenisessa liikkeessä. Hän suoritti 1960-luvun lopulla Master of Divinity -tutkinnon St. Vladimir's Orthodox Theological Seminary'ssa Yhdysvalloissa. Opintojensa loppuvaiheessa hän kiinnostui opettajansa John Meyendorffin viitoittamana Harvardin yliopistossa professorina toimineen ja ekumeenisessa liikkeessä vaikuttaneen Georges Florovskyn patristisesta teologiasta. Meyendorff totesi jo kotimaahansa palanneelle ja jatko-opintojaan suunnittelevalle Purmoselle, että "kun Florovsky yhä uudestaan korostaa, että ortodoksinen kirkko on ainoa oikea kirkko, olisi paikallaan tutkia, miten hän tästä lähtökohdasta perustelee aktiivista osallistumistaan ekumeeniseen liikkeeseen." Florovskysta tulikin isä Veikon teologisen työskentelyn pääasiällisen mielenkiinnon kohde. Venäläiseen teologiaan Purmonen pääsi myös perehtymään monipuolisesti Moskovan patriarkaatin myöntämän stipendin turvin Leningradin hengellisessä akatemiassa lukuvuonna 1968–1969.

Georges Florovskyn ekumeenista ajattelua käsitellyt lisensiaatintutkimus hyväksyttiin Helsingin yliopiston teologisessa tiedekunnassa 1996. Sitä seurasivat pitkäkhön tauon jälkeen eläkepäivillä vuonna 2015 virinneet jatko-opinnot Itä-Suomen yliopiston teologian osastossa. Tuolloin isä Veikko pureutui Florovskyn ohella toisen merkittävän 1900-luvun emigranttiteologin Sergei Bulgakovin niin sanotun sofilogisen teologian pohjalta hahmottuneen ekumeenisen ajattelun tutkimiseen. Pitkää tutkimusprosessia seurasi väitöskirja – Venäläisen teologian kaksi tietä. *Sergei Bulgakovin ja Georges Florovskyn välinen ortodoksisen teologian identiteettiä ja ekumeniakäsitystä koskeva debatti* –, joka valmistui 2020.

Kaikkea isä Veikon tutkimustyötä tuki hänen laaja-alainen osallistumisensa ekumeeniseen yhteistyöhön sekä Suomen Ekumeenisen Neuvoston hallituksen jäsenenä että eurooppalaisella tasolla Euroopan Kirkkojen Konferenssin keskuskomitean jäsenenä vuosina 1997–2009. Järjestön nimeämänä edustajana hän osallistui lukuisiin ortodoksisen kirkon ja Euroopan protes-

tanttisten kirkkojen välisiin teologisiin dialogeihin. Kirkkonsa tarkkailijana hän osallistui myös lukuisiin Venäjän ortodoksisen kirkon ja Suomen evankelis-luterilaisen kirkon välisiin teologisiin oppikeskusteluihin. Kaikki nämä kokemukset – kuten hän väitöshaastattelussaan totesi – opettivat ymmärtämään teologisten dialogien kipukohtia, mutta tiedostamaan myös myönteisiä saavutuksia ja luottamaan ekumenian valoisampaan tulevaisuuteen. Varsinaisena ekumenian korkeakoulunaan isä Veikko piti Kirkkojen maailmanneuvoston ylläpitämän Bosseyn ekumeenisen instituutin organisoimaa viisi kuukautta kestänyttä ekumeniikan ”pitkää kurssia” talvikaudella 1985–1986, johon osallistui 50 teologia useista eri kirkoista 35 maasta ja kaikista maanosista.

Isä Veikko toimi pitkään Ortodoksia-aikakauskirjan päätoimittajana (vuosina 1986–1999). Hän oli myös Valamon ystävät ry:n perustajajäsen.

Isä Veikko jatkoi eläkepäivinänsä aktiivisesti papin tehtäviensä hoitamista ja jatko-opintojensa ohella hän toimi kokosydämisesti rakkaan puolisonsa Mariamnen omaishoitajana, jolle hän tämän siirryttyä tuonilmaisiin omisti suurta kiitollisuutta tuntien väitöskirjansa. Isä Veikkoa jäivät kaipaamaan perhe lapsineen ja lastenlapsineen sekä sisarukset että laaja ystäväpiiri.

Isä Veikko jää muistoihimme ystävänä, jonka lämmin ja lähimmäisenrakkautta huokuva elämänasenne toi valoa hänen ympärillään olleille ihmisille. Hän oli pappi ja laajan tuttavapiirin omaava valoisa ja perinteelleen uskollinen ortodoksi kristitty, mutta hän oli ennen kaikkea ja viime kädessä aina ”Isä Veikko”.

Loistakoon hänelle ikuinen valo!

Matti Kotiranta